

**2026 M. PAGRINDINĖS SESIJOS BALTARUSIŲ TAUTINĖS MAŽUMOS GIMTOSIOS KALBOS
IR LITERATŪROS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO ANTROS DALIES KANDIDATŲ
DARBŲ VERTINIMO INSTRUKCIJA**

I DALIS

TESTO ATSAKYMŲ LAPAS IR VERTINIMO APRAŠAS (30 taškų)

Užd. Nr.	Numatyti teisingi atsakymai	Mokinio atsakymo vertinimo aprašas	Taškai
1.	Артыкул.	За правильны адказ.	1
2.	Карціны М.К. Чурлёніса – своеасаблівае запрашэнне да падарожжа ў нейкі іншы, нетутэйшы, ахутаны вялікай тайнай свет, на іншы, супрацьлеглы бераг.	За правильны адказ.	1
3.	“Ісціна”, “Спакой”, “Дружба”, “Смутах” , “Рэкс”.	За 3 правільныя адказы 1 бал. За 4 правільныя адказы 2 балы.	2
4.	Ідэал – уяўленне пра найвышэйшае; найбольш дасканалы стан ці якасць чаго-небудзь. А Муза – крыніца натхнення ці творчы дар. Г Геній – той, хто здольны да самастойнай творчасці і стварэння новага, што нельга вывучыць, а можна толькі адкрыць. Д	За 2 правільныя адказы 1 бал. За 3 правільныя адказы 2 балы.	2
5.	А. Пераважная большасць карцін К.М. Чурлёніса прысвечана роднаму краю. Праўда. Б. Свет карцін К.М. Чурлёніса цёплы, прывабны, дышае жыццём. Праўда. В. Геніяў умоўна можна падзяліць на тры тыпы. Няпраўда. Г. К.М. Чурлёніс крытычна ставіцца да свету. Праўда. Д. К.М. Чурлёніс у сваёй творчасці спалучае фарбы і гукі, колеры і штрыхі, рэальнасць і фантасмагорыю, мікракосм і макракосм. Праўда. Е. Мастацтва не вытрымала выпрабавання часам. Няпраўда. Ё. Касмічныя фантазіі К.М. Чурлёніса страцілі сваю мастацкую каштоўнасць. Няпраўда.	За 5 правільных адказаў 1 бал. За 6 правільных адказаў 2 балы. За 7 правільных адказаў 3 балы.	3
6.	Значнасць, вартасць.	За 2 правільныя адказы 1 бал.	1
7.	Універсальнасць – вызначальная асаблівасць творчага генія Чурлёніса.	За правильны адказ.	1
8.	Гэтэ бачаць сваё прызначэнне ў тым, каб абжываць, удасканальваць свет, рабіць яго лепшым.	За правильны адказ.	1

9.	Леанарда да Вінчы, Ван Гог, Леў Талстой па-максімалісцку парываюцца ператварыць свет на свой лад, па сваім вобразе і падабенстве, яны звяртаюць позірк да новых вымярэнняў, да зорак, да космасу.	За правільны адказ.	1						
10.	Стварыць са ста карцін цыкл на тэму “Стварэнне свету”.	За правільны адказ.	1						
11.	Інструкцыя _____ так _____ Аўтабіяграфія _____ так _____ Гутарка _____ не _____ Заява на адпачынак _____ так _____ Нарыс _____ не _____	За 5 правільных адказаў 1 бал.	1						
12.	<table><tr><td>Навуковы стыль</td><td>Публіцыстычны стыль</td></tr><tr><td>манаграфія, даклад, дысертацыя.</td><td>нататка, рэпартаж, інтэрв’ю.</td></tr></table>	Навуковы стыль	Публіцыстычны стыль	манаграфія, даклад, дысертацыя.	нататка, рэпартаж, інтэрв’ю.	За 5 правільных адказаў 1 бал. За 6 правільных адказаў 2 балы.	2		
Навуковы стыль	Публіцыстычны стыль								
манаграфія, даклад, дысертацыя.	нататка, рэпартаж, інтэрв’ю.								
13.	1 – Б Разводзіць сырасць – выціскаць слязу. 2 – Г Распускаць рукі – лічыць рэбры. 3 – А Пасыпаць галаву попелам – рваць на сабе валасы. 4 – В Пустое месца – нуль без палачкі. 5 – Е Без задніх ног – як пшаніцу прадаўшы. 6 – Д Нічога падобнага – няма дурных.	За 4 правільныя адказы 1 бал. За 5 правільных адказаў 2 балы. За 6 правільных адказаў 3 балы.	3						
14.	<table><tr><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Дзень</td><td>Цішыня</td><td>Сяброўства</td></tr></table>				Дзень	Цішыня	Сяброўства	За 3 правільныя адказы 1 бал.	1
									
Дзень	Цішыня	Сяброўства							
15.	Верш “Сяброўства”. Мне папраўдзе цябе нестасе. Верш “Цішыня”. Што народзіць гэтай пругкай цішы ўлонне? Верш “Дзень”. Глядзіць нам проста ў вочы, не міргае, З засцерагальна ўзнятым пальцам ЧАС.	За кожны правільны адказ 1 бал.	3						
16.	Метафара.	За правільны адказ.	1						
17.	Роўнядзь неба, як прасеяны падзол. Як сіроткі, ля вады тры дзьмухаўцы.	За правільны адказ.	1						
18.	Эпітэт.	За правільны адказ.	1						

19.	Я. Купала. “Раскіданае гняздо” – драма. М. Матукоўскі. “Мудрамер” – камедыя. А. Гарун. “Пан Шабуневіч” – апавяданне. К. Чорны. “Лявон Бушмар” – аповесць. І. Мележ. “Людзі на балоце” – раман. Я. Колас. “Сымон-музыка” – паэма.	За 4 правільныя адказы 1 бал. За 5 правільных адказаў 2 балы. За 6 правільных адказаў 3 балы.	3
-----	---	---	---

Iš viso – 30 taškų.

II DALIS

RAŠTO DARBO VERTINIMAS (30 taškų)

BENDROS PASTABOS:

Kiekvienas vertinimo kriterijus išsamiai aprašomas, nurodant didžiausio galimų surinkti taškų skaičiaus paskirstymą. Taškų skaičius mažinamas, atsižvelgiant į esminių* ir neesminių** trūkumų skaičių.

* Esminis trūkumas – tai vieno iš rašto darbui keliamų kiekvieno vertinimo kriterijaus reikalavimų, vertinamų 1 tašku, nepaisymas.

** Neesminis trūkumas – tai nepakankamai tikslus (ar išsamus, taiklus) kurio nors keliamo kiekvieno vertinimo kriterijaus reikalavimo taikymas.

1. TURINIO VERTINIMAS

1.1. SAMPROTAVIMO RAŠINIO TURINIO VERTINIMAS (14 taškų)

Kriterijai	Vertinimo kriterijų aprašas	Taškai
1.1.1. TEMA	Tema tinkamai suprasta , išsamiai ir kryptingai aptariami bent du temos reikšminiai žodžiai (ar esminiai aspektai) ir jų tarpusavio sąsajos – 2 taškai (po 1 tašką už kiekvieno reikšminio žodžio ar esminio aspekto aptarimą).	2
	Yra 1 esminis trūkumas ARBA 2 neesminiai trūkumai.	1
	Darbas neatitinka kriterijų.	0
1.1.2. PAGRINDINĖ MINTIS IR SAMPROTAVIMO LOGIKA	Aiškiai ir motyvuotai formuluojama tezė (hipotezė), atitinkanti problemos sprendimą – 1 taškas. Tezė aiškiai ir logiškai pagrindžiama mažiausiai dviem tinkamais ir įtaigiais argumentais (teiginiais), jie išsamiai paaiškinami ir pagrindžiami pavyzdžiais – 2 taškai (po 1 tašką už kiekvieną argumentą). Samprotaujant tinkamai derinamos bent trys įvairios mąstymo operacijos – 1 taškas. Jeigu derinamos daugiau negu trys įvairios mąstymo operacijos ARBA tezė aiškiai ir logiškai pagrindžiama daugiau negu dviem tinkamais ir įtaigiais argumentais (teiginiais), jie išsamiai	5

	paaškinami ir pagrindžiami pavyzdžiais, ARBA demonstruojamas platus ir gilus mąstymas – 1 taškas. Gali būti 1 neesminis trūkumas.	
	Yra 1 esminis trūkumas ARBA 2–3 neesminiai trūkumai.	4
	Yra 2 esminiai trūkumai ARBA 3–4 neesminiai trūkumai.	3
	Yra 3 esminiai trūkumai ARBA 4–5 neesminiai trūkumai.	1
	Darbas neatitinka kriterijų.	0
1.1.3. LITERATŪRA IR KONTEKSTAI (bent vienas yra iš privalomųjų kūrinių sąrašo).	Motyvuotai remiamasi bent dviem literatūros pavyzdžiais, kokių reikalaujama rašto darbo užduotyje (bent vienas iš literatūros kūrinių turi būti atitinkamai baltarusių, lenkų, rusų, vokiečių rašytojo iš III ir IV gimnazijos klasės privalomųjų kūrinių sąrašų), ir jie tikslingai nagrinėjami – 2 taškai (po 1 tašką už kiekvieną pavyzdį). Tikslingai ir funkcionaliai remiamasi bent dviem temai atskleisti tinkamais kontekstais (pvz., literatūriniu, biografiniu, istoriniu, kultūriniu, socialiniu) – 2 taškai (po 1 tašką už kiekvieną kontekstą). Aptariant įvairius reiškinius, tikslingai vartojamos tinkamos literatūrologijos sąvokos – 1 taškas (2 sąvokos ir daugiau). Akivaizdus literatūrinis ir (ar) kultūrinis išprusimas* – 2 taškai už išprusimą dviejuose skirtingose srityse, 1 taškas už išprusimą vienoje srityje. * Išprusimas suprantamas kaip platesnės dalykinės žinios ir kultūros (įskaitant literatūrą ir meną) išmanymas; gebėjimai tinkamai derinti kontekstus, kultūros kodus, terminologiją. Gali būti 1 fakto klaida arba 1 neesminis trūkumas.	7
	Yra 1 esminis trūkumas ARBA 2–3 neesminiai trūkumai, ARBA 2 fakto klaidos.	6
	Yra 2 esminiai trūkumai ARBA 3–4 neesminiai trūkumai, ARBA 3 fakto klaidos.	5
	Yra 3 esminiai trūkumai ARBA 4–5 neesminiai trūkumai, ARBA 4 fakto klaidos.	4
	Yra 4 esminiai trūkumai ARBA 5–6 neesminiai trūkumai, ARBA 5 fakto klaidos.	3

	Yra 5 esminiai trūkumai ARBA 6–7 neesminiai trūkumai, ARBA 6 fakto klaidos.	2
	Yra 6 esminiai trūkumai ARBA 7–8 neesminiai trūkumai, ARBA 7 fakto klaidos.	1
	Darbas neatitinka kriterijų. Nesiremiamas nė vienu kūriniu iš privalomųjų kūrinių sąrašo.	0

PASTABOS

1. Jeigu rašto darbas parašytas kita tema, negu nurodyta egzamino užduotyje, visas darbas vertinamas 0 taškų.
2. Jeigu rašto darbe minimas tik kūrinio pavadinimas, tačiau trūksta išsamesnio kūrinio (pvz., motyvų, veikėjų, įvykių) nagrinėjimo, tai nelaikoma literatūros pavyzdžiu.

1.2. INTERPRETACIJOS TURINIO VERTINIMAS (14 taškų)

Kriterijai	Vertinimo kriterijų aprašas	Taškai
1.2.1. TEMATIKA	Tinkamai ir išsamiai aptariama interpretuojamo kūrinio (arba jo ištraukos) tema ir (ar) problematika , ir (ar) deklaruojamos vertybės – 2 taškai (po 1 tašką už kiekvieną temą, problematikos, vertybių aptarimą).	2
	Yra 1 esminis trūkumas ARBA 2 neesminiai trūkumai.	1
	Darbas neatitinka nustatytų kriterijų.	0
1.2.2. SAMPROTAVIMO LOGIKA	Kūrinio interpretacijos tezė (hipotezė) suformuluota motyvuotai (logiškai) – 1 taškas. Tezė (hipotezė) aiškiai ir logiškai pagrįsta bent dviem tinkamais argumentais (teiginiais). Visi argumentai (teiginiai) yra išsamiai paaiškinti ir pagrįsti interpretuojamo teksto pavyzdžiais, laikantis citavimo taisyklių – 2 taškai (po 1 tašką už kiekvieną argumentą). Samprotaujant tinkamai derinamos bent trys mąstymo operacijos – 1 taškas. Jeigu interpretavimo tezė (hipotezė) aiškiai ir logiškai pagrindžiama daugiau negu dviem tinkamais ir įtaigiais argumentais (teiginiais), jie yra išsamiai paaiškinti ir pagrįsti pavyzdžiais – 1 taškas. Jeigu aiškiai ir nuosekliai išreikštas požiūris, pagrįstas kultūrine (literatūrine) patirtimi ARBA demonstruojamas platus ir gilus mąstymas – 1 taškas. Gali būti 1 vienas neesminis trūkumas.	6

	Yra 1 esminis trūkumas ARBA 2–3 neesminiai trūkumai.	5
	Yra 2 esminiai trūkumai ARBA 3–4 neesminiai trūkumai.	4
	Yra 3 esminiai trūkumai ARBA 4–5 neesminiai trūkumai.	3
	Yra 4 esminiai trūkumai ARBA 5–6 neesminiai trūkumai.	2
	Yra 5 esminiai trūkumai ARBA 6–7 neesminiai trūkumai.	1
	Darbas neatitinka nustatytų kriterijų.	0
1.2.3. LITERATŪRA IR KONTEKSTAI	Išsamiai ir argumentuotai aptariami bent trys teksto poetikos elementai ir paaiškinamos jų funkcijos interpretacijos kontekste, tikslingai ir tinkamai vartojant literatūrologijos sąvokas – 3 taškai (po 1 tašką už kiekvieno poetikos elemento aptarimą). Tikslingai remiamasi bent dviem tinkamais kontekstais (pvz., literatūriniu, biografiniu, istoriniu, kultūriniu, socialiniu) – 2 taškai (po 1 tašką už kiekvieną kontekstą). Akivaizdus literatūrinis ir (ar) kultūrinis išprusimas* – 1 taškas. * Išprusimas suprantamas kaip platesnės dalykinės žinios ir kultūros (įskaitant literatūrą ir meną) išmanymas; gebėjimai tinkamai derinti kontekstus, kultūros kodus, terminologiją. Gali būti 1 fakto klaida arba 1 neesminis trūkumas.	6
	Yra 1 esminis trūkumas ARBA 2–3 neesminiai trūkumai, ARBA 2 fakto klaidos.	5
	Yra 2 esminiai trūkumai ARBA 3–4 neesminiai trūkumai, ARBA 3 fakto klaidos.	4
	Yra 3 esminiai trūkumai ARBA 4–5 neesminiai trūkumai, ARBA 4 fakto klaidos.	3
	Yra 4 esminiai trūkumai ARBA 5–6 neesminiai trūkumai, ARBA 5 fakto klaidos.	2
	Yra 5 esminiai trūkumai ARBA 6–7 neesminiai trūkumai, ARBA 6 fakto klaidos.	1
	Darbas neatitinka nustatytų kriterijų.	0

PASTABA. Jeigu interpretuojamas kitas tekstas, negu pateiktas egzamino užduotyje, visas darbas vertinamas 0 taškų.

2. TEKSTO STRUKTŪROS IR RIŠLUMO VERTINIMAS (4 taškai)

Vertinimo kriterijų aprašas	Taškai
Tema užrašyta taisyklingai ir pilnai. Trinarė teksto struktūra. Tekstas racionaliai padalytas į pastraipas. Tinkamos įžangos (1 pastraipa), dėstymo (mažiausiai 2 pastraipos) ir pabaigos (1 pastraipa) proporcijos – 1 taškas. Tekstas rišlus (semantinis rišlumas). Kryptinga įžanga ir pagrįsta pabaiga (samprotavimo išvados ar dalinių išvadų apibendrinimas). Gali būti 1 neesminis trūkumas įžangoje arba pabaigoje – 1 taškas. Pastraipoms būdingas nuoseklumas ir aiški vidinė struktūra. Pastraipos yra susietos tarpusavyje (gramatinis rišlumas) – 2 taškai (po 1 tašką už kiekvienos pastraipos rišlumą). Gali būti 1 neesminis trūkumas.	4
Yra 1 esminis trūkumas ARBA 2–3 neesminiai trūkumai.	3
Yra 2 esminiai trūkumai ARBA 3–4 neesminiai trūkumai.	2
Yra 3 esminiai trūkumai ARBA 4–5 neesminiai trūkumai.	1
Darbas neatitinka nustatytų kriterijų.	0

3. STILIAUS VERTINIMAS (3 taškai)

Vertinimo aprašas	Taškai
Stilius atitinka rašinio žanrą, išlaikytas stiliaus vientisumas – 1 taškas. Platus kalbos priemonių spektras: turtingas žodynas, vartojama abstrakčioji leksika – 1 taškas. Sintaksinių konstrukcijų įvairovė – 1 taškas. Gali būti 1–2 stiliaus klaidos ar trūkumai.	3
Yra 1 esminis trūkumas ARBA 2–3 neesminiai trūkumai. Gali būti 3–4 stiliaus klaidos ar trūkumai.	2
Yra 2 esminiai trūkumai ARBA 3–4 neesminiai trūkumai. Gali būti 5–6 stiliaus klaidos ar trūkumai.	1
Darbas neatitinka nustatytų kriterijų.	0

4. KALBOS TAISYKLINGUMO VERTINIMAS (9 taškai)

4.1. Gramatikos ir leksikos, klaidos	Taškai	4.2. Rašybos klaidos	Taškai	4.3. Skyrybos klaidos	Taškai
0–4	5				
5–7	4				
8–11	3				
12–15	2	0–4	2	0–4	2
16–18	1	5–8	1	5–8	1
19 ir daugiau	0	9 ir daugiau	0	9 ir daugiau	0

PASTABOS

1. Gramatikos, žodyno, rašybos, skyrybos ir stiliaus klaidos skaičiuojamos tik 300 žodžių apimties teksto dalyje. Turinys ir teksto struktūra vertinami nuo rašto darbo pradžios iki pabaigos.
2. Kalbos taisyklingumo (gramatikos, žodyno, rašybos, skyrybos) ir stiliaus klaidos žymimos iki nulio taškų ribos.
3. Pasikartojanti darbe ta pati leksikos, gramatikos, rašybos (pasikartojanti tame pačiame žodyje) ar skyrybos klaida (pvz. trūksta kablelio prieš tą patį jungtuką) laikoma viena klaida.
4. Akies klaida laikoma atsitiktinė klaida, kuri darbe nesikartoja, t. y. kitur rašinyje žodis rašomas taisyklingai. Trys akies klaidos laikomos viena rašybos klaida.
5. Žodžių kėlimo klaidos laikomos viena rašybos klaida visame darbe.
6. Sintaksinės konstrukcijos neišskyrimas arba skyrimas tik iš vienos pusės laikomas viena skyrybos klaida.
7. Jeigu tekste pasikartoja tam tikrų rašybos trūkumų, pvz., svetima raidžių grafinė forma, trūksta diakritinių ženklų, šie trūkumai laikomi visame rašto darbe viena rašybos klaida.
8. Viena sakinyje žymima ne daugiau kaip viena stiliaus ar logikos klaida, išskyrus tuos atvejus, kai sakinyje yra neproporcingai ilgas ir stokoja rišlumo, aiškios minties, nuoseklumo.
9. Jei kandidatas parašė trumpesnę negu 300 žodžių tekstą, mažinamas taškų skaičius, atsižvelgiant į teksto žodžių skaičių pagal pridedamą lentelę.

Žodžių skaičius rašto darbe	Mažinamų taškų skaičius	Komentaras
299–275	1	Jeigu kandidatas parašė mažiau negu 250 žodžių, visas rašto darbas yra vertinamas tik turinio bei struktūros ir rišlumo aspektu (už stiliaus ir kalbos taisyklingumo kriterijus taškų neskiriama).
274–250	2	

10. Vertinimo metu kilus įtarimui, kad kandidatai užduotis atliko nesavarankiškai, naudojosi pašaline pagalba ar kito autoriaus darbu, nenurodydami tikrosios autorystės, taip pat, kad kelių kandidatų dalyko brandos egzamino užduotis ar jos dalis atlikta identišškai, tokie darbai perduodami valstybinio brandos egzamino vertinimo komisijos pirmininkui. Komisijos pirmininkas, išnagrinėjęs šiuos atvejus, apie tai surašo aktą ir teikia argumentuotą siūlymą Nacionalinės švietimo agentūros direktoriui dėl tų darbų ar jų dalių nevertinimo.